

Te vagy a zongorista!

Bizonyára sokan ismeritek ezt a mondást:

***Ne lőj a zongoristára!
Tudása legjavát nyújtja.***

Igen, kell önmérséklet, amikor megbíráljuk embertársainkat. Ha nem vagyunk tárgyilagosak, ha olyan teljesítményt várunk el, ami meghaladja az erejüket, vagy reálsan ítéljük ugyan meg őket, de túl gyakran, nem megfelelő stílusban tesszük szóvá, ami bántja a szemünket, ellenkező hatást érünk el.

Az én-képünket igen erős lelki mechanizmusok óvják, és ez jól is van így.

Senki nem szereti kriptának, szánalomra méltó páriának látni magát, és védekezésképpen bennünket, a bírálókat tekint annak, vagy legjobb esetben feltételezi, hogy rosszul látjuk a helyzetet.

Ezzel azt hiszem, nem mondtam sok újat. Amire viszont fel szeretném hívni a figyelmeteket, hogy a bírálat-önbírálat nem mindig kétszereplős játék, sőt, többnyire nem az. Egymagunkban játszuk reggeltől-estig, sőt, álmunkban még éjszaka is. A felettes énünkbe épült külső és belső elvárások, a tudattalanunkból érkező ösztön-képzetetések bonyolult útvesztőjében kell meghoznunk döntéseinket.

Szükség van folyamatos önkontrollra, és arra, hogy ha egyik másik cselekedetünk, vagy annak elmaradása kimegy a tűréshatárból, időben észrevegyük. Vannak minimalisták, akik olyan elnézőek önmagukkal szemben, hogy tőlük aztán szólhat a riasztócsengő, meg se hallják. Vannak maximalisták, akik a legkisebb jelzésre is izgatott önvizsgálatba kezdenek, ahelyett hogy tudomásul vennék, hogy az úton vannak zökkenők, amiket simán ki lehet kerülni, vadul rángatni kezdik a kormányt.

Vannak helyzetek, amikor tudásunk legjavát nyújtottuk, mégsem lett tökéletes az eredmény. Ahelyett, hogy cseszegetnénk szegény egónkat, inkább bátorítsuk. Ez van, öregem! Meg tetted, megtettük, amit lehetett, lesz ez még jobb is!

Persze, egy minimalistának ez nem jó tanács, de Ti, akiknek ezeket a manákat írom, nem vagytok minimalisták. Remélem....

Néhány szó az idézet forrásáról: Oscar Wilde 1882-ben ellátogatott az Egyesült Államokba, és úti élményeit könyv alakban is megjelentette.¹ (Impressions of America). Ebben szerepel az alábbi történet (p. 54.).

Salt Lake Cityből a nagy Colorado síkságon át visz az út a Sziklás Hegységbe, aminek a tetején található Leadville, a világ leggazdagabb városa. Az a híre, hogy egyszersmind a világ legdurvább városa, minden férfi revolverrel jár. Intettek, hogy ha oda megyek biztosan lelőnek, vagy legalábbis az utazási ügynökömet. Megírtam nekik, hogy egyáltalán nem tántorít el, bármit is tesznek az ügynökömmel. Ezek az emberek nyakig maszatosan bányásszák az aranyat², így aztán úgy döntöttem, hogy a művészetek etikájáról tartok nekik előadást. Bekezdéseket olvastam fel Benvenuto Cellini önéletrajzából, amitől szemlátomást el voltak bűvölve. Meg is kérdezték, hogy miért nem hoztam magammal ezt az urat. Amikor elmondtam, hogy szegény egy ideje már meghalt, azonnal megkérdezték: „Ki lőtte le?”.

Később átmentünk a táncterembe, ahol megláttam a művészet kritika egyedülállóan ésszerű megfogalmazását. A zongora felett egy nyomtatott papírlap lógott:

***Ne lőj a zongoristára!
Tudása legjavát nyújtja.***

Azon a környéken bámulatra méltóan magas a zongoristák halálozási aránya.

1 A teljes szöveg itt olvasható: <https://archive.org/stream/impressionsofame00wildrich#page/n7/mode/2up>

2 Leadville a coloradói aranyláz „fővárosa” volt az 1800-as években. Ld. <http://www.leadvilletwinlakes.com/history>